

ANALELE

**UNIVERSITĂȚII
„ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA**

SERIA FILOLOGIE

A. LINGVISTICĂ

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Redactor șef: Lavinia SEICIUC

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

Carmen ALÉN GARABATO (Montpellier – Franța)

Sanda-Maria ARDELEANU (Suceava – România)

Raluca-Nicoleta BALAȚCHI (Suceava – România)

Acad. Anatolie CIOBANU (Chișinău – Republica Moldova)

Evelina GRAUR (Suceava – România)

Georges KLEIBER (Strasbourg – Franța)

Gina MĂCIUCĂ (Suceava – România)

Rodica NAGY (Suceava – România)

Ioan OPREA (Suceava – România)

Anneliese PORUCIUC (Suceava – România)

Acad. Marius SALA (București – România)

Renate SEEBAUER (Viena – Austria)

Vasile ȚĂRA (Timișoara – România)

Hans WELLMAN (Augsburg – Germania)

ADRESA REDACȚIEI

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării

Str. Universității nr. 13, Suceava 720229

Tel./Fax: 0230 524 097

Pagină web: www.analelitere.usv.ro

ISSN: 1584-2878

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate
revine în exclusivitate autorilor.

© Copyright 2012, Editura Universității din Suceava.

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate.

Procesare pe calculator:

Lavinia Seiciuc

Bun de tipar: 01.VI.2013

Apărut: 2013

Editura Universității din Suceava

720229 – Suceava, Str. Universității nr. 13,

Tel.: 0230 216 147 int. 131

ANALELE

UNIVERSITĂȚII
„ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA

SERIA FILOLOGIE

A. LINGVISTICĂ

TOMUL XIX, NR. 2

2012

Editura Universității din Suceava
2013

STUDII DE SOCIOLINGVISTICĂ VARIATIONISTĂ APPLICATE VORBIRII DIN ASTURIAS

Álvaro ARIAS CABAL
Universidad de Oviedo, Oviedo, España
Cristina BLEORȚU
Universidad de Oviedo, Oviedo, España
M.ª Jesús LÓPEZ BOBO
Universidad de Oviedo, Oviedo, España
Miguel CUEVAS ALONSO
Universidad de Vigo, Vigo, España

Abstract: This study relies on the methodology of the PRESEEA International Project in order to describe and compare the spoken language of urban communities. By and large, the sociolinguistic study of PRESEEA- Asturias involves studying the interaction of language with age, gender and academic studies. The goal of our study is to focus on the importance of linguistic variation and change through observation and interpretation of our informants' interviews. This study will also help us to review the similarities and differences taking into account the influence of Asturian language.

Keywords: sociolinguistics of Labov, language variation, languages in contact.

Résumé : Cette étude repose sur la méthodologie de PRESEEA, un projet international qui décrit la variation de la langue parlée des villes. Notre étude sociolinguistique dans le projet PRESEEA- Asturies prend en considération un éventail de composantes sociales telles que l'âge, le sexe et le niveau éducatif. Par la comparaison de ces variables sociales on veut passer à l'étude des variables linguistiques, on veut constater l'existence de différences chez certaines personnes à cause de ces facteurs et de l'influence des langues parlées en Asturies.

Mots-clés: la sociolinguistique de Labov, variation de la langue, langues en contactes.

1. Introducere

Una dintre contribuțiile cele mai importante din ultimii ani în lingvistica hispanică este reprezentată, fără îndoială, de numeroasele lucrări care cercetează domeniul concret al limbii naturale, punând accent pe varietatea lingvistică.

Toate aceste studii sociolingvistice au avut ca rezultat identificarea variabilelor sociale care influențează variația lingvistică. Acceptând existența

acestui fenomen, s-a putut observa modul în care se realizează variația și la nivelul căror fenomene lingvistice concrete are loc. Cercetarea acestor variabile sociale este necesară deoarece se manifestă diferit în fiecare comunitate.

Deși sociolingvistica ca disciplină a luat amploare, există încă zone care nu au fost supuse unui studiu de genul acesta. Această situație poate fi observată în cazul orașelor Oviedo și Gijón, care au început să capete importanță sociolingvistică atunci când s-au integrat în proiectul panhispanic PRESEEA (*Proyecto para el Estudio Sociolingüístico del Español de España y de América*) în anii 2007, respectiv 2009.

Totuși, există studii sociolingvistice despre limba vorbită din Asturias realizate anterior. Prima cercetare sociolingvistică a fost cea din 1991, *Estudio sociolingüístico para Asturias*, realizată la cererea Guvernului din Asturias de către profesorul Llera Ramo.

Dar nu a fost singurul. Cu un an înainte, s-a dus la bun sfârșit un studiu sociolingvistic în 18 municipii situate între râurile Navia și Eo (*Estudio sociológico sobre la situación del gallego-asturiano en el occidente de Asturias*). Câțiva ani mai târziu, în 1999, s-a înființat o secție de Sociolingvistică la Academia Limbii Asturiene, ceea ce-a dus la apariția studiului *II Estudio Sociolingüístico de Asturias 2002*.

De fapt, limba vorbită în Asturias, mai ales cea din Oviedo și Gijón, nu a fost studiată, studiile anterioare reflectând doar statutul social al limbii asturiene.

Dintr-o perspectivă sociolingvistică, practic trebuie să ne limităm la reflecții generale precum cele ale lui Kovalinka (1985) și la rapoartele lui Llera Ramo despre Asturias (1994 și 2003), precum și la rapoartele acestui autor și ale lui San Martín Antuña (2005) despre Gijón, studii care au fost realizate dintr-o optică a sociologiei limbajului, și nu din cea a analizei limbii vorbite. Totuși, studiile sociolingvistice presupun includerea elementelor lingvistice și sociale care condiționează vorbirea acestei comunități. Lüdtke

Pe de altă parte, a fost acordată destulă importanță cercetării contactului dintre limba asturiană și limba spaniolă (Andrés 1998; Dyzmann 2000; Lüdtke 1999; Viejo Fernández 2005), predominând studiile care pun accent pe folosirea limbii asturiene în diferite zone rurale, în timp ce vorbirea urbană a fost obiect de studiu doar în câteva lucrări (Andrés 2002; Sánchez Álvarez 1979), care au fost realizate dintr-o perspectivă a folosirii limbii asturiene în respectivele zone. Menționăm aici situația limbii vorbite din Oviedo și Gijón care, ca temă de analiză, a stârnit interesul doar în aspectele sale fonice (doar cea din Oviedo) (Muñiz Cachón 2002-2003), o cercetare care nu poate fi inclusă în sfera sociolingvisticii.

În cele din urmă, trebuie să specificăm că limba vorbită în cele două orașe nu a fost studiată dintr-o perspectivă monografică, ci doar putem face două mențiuni demne de a fi luate în considerare. Pe de o parte, dispunem de o

monografie dialectală a limbii asturiene dintr-o zonă rurală din municipiul Oviedo (Martínez Álvarez 1967), iar pe de altă parte, de un studiu despre atitudinile lingvistice față de limba asturiană (Humberto López Morales) (2001)¹.

2. PRESEEA-Asturias

2.1. PRESEEA

Cercetarea relațiilor dintre limbă și societate a început să joace un rol important în spațiul hispanic datorită contribuțiilor proiectului internațional PRESEEA² (*Proyecto para el Estudio del Español de España y de América*).

În 1993, în luna aprilie, pe durata congresului *X Congreso Internacional de la Asociación de Lingüística y Filología de la América Latina* (ALFAL), Comitetul de Sociolingvistică al Asociației de Lingvistică și Filologie din America Latină a decis să realizeze un studiu sociolingvistic în principalele orașe din America Latină și din Peninsula Iberică, care să aibă ca finalitate realizarea unui *corpus* al limbii vorbite din aceste orașe.

În urma acestei propuneri, proiectul inițial a luat ființă trei ani mai târziu, Universitatea din Alcalá de Henares fiind instituția coordonatoare.

Cercetarea variației sociolingvistice a trezit interesul a 40 de grupuri de sociolingviști, care s-au alăturat acestui proiect.

2.2. PRESEEA-Asturias. Începutul

Universitatea din Oviedo a aderat la proiectul PRESEEA în 2007 cu studiul vorbirii din Oviedo și în 2009 cu studiul vorbirii din Gijón, sub conducerea Dr. Álvaro Arias Cabal.

Obiectivul principal al acestui studiu de cercetare era descrierea limbii spaniole vorbite în aceste două orașe și a fenomenelor celor mai importante de variație sociolingvistică.

2.3. Metodologia

Directivele metodologice urmate de PRESEEA-Asturias sunt cele ale proiectului pan-hispanic PRESEEA.

Drept consecință, corpusurile din Oviedo și Gijón respectă această metodologie având drept bază un nucleu urban.

Anchetele realizate până în prezent durează între 45 de minute și o oră și jumătate. Primele, realizate în încăperi ale universității, nu au fost luate în considerare deoarece informatorii se simțeau incomod și stilul de vorbire pe care îl foloseau nu era spontan, ci prea formal. Drept urmare, următoarele

¹ Recenzia acestui articol a fost realizată de către Ramón d' Andrés în 2003-2004.

² Acest proiect a avut ca model proiectul *Proyecto para el estudio de la norma culta*.

anchete s-au realizat în casa informatorilor, unde aceștia, datorită faptului că se aflau într-un ambient familiar, uitau că erau anchetați vorbind și vorbeau în mod natural.

Corpusurile din Oviedo și din Gijón puteau fi folosite pentru o analiză sociolingvistică, dacă se lua în considerare anumite variabile sociale. De aceea, PRESEEA a stabilit că selecția informatorilor trebuie făcută în funcție de trei variabile sociale de bază, care, în mod normal, influențează variația lingvistică: vârsta, genul și nivelul de studii.

Dacă în funcție de nivelul de studii, informatorii au fost împărțiți în trei grupuri: studii primare, studii gimnaziale și studii superioare, în funcție de gen au fost separați în bărbați și femei. În timp ce, ținând cont de variabila vârstă, au fost grupați în trei generații: prima cu vârste cuprinse între 20 și 34 ani, a doua cu vârste cuprinse între 35 și 54 ani și cea de-a treia alcătuită din persoane cu vârste peste 55 ani.

Ca rezultat al acestor trei variabile au rezultat 18 profiluri sociologice:

	Generația 1		Generația 2		Generația 3	
	H ³	M	H	M	H	M
Nivel de studii 1	H 1 1	M 1 1	H 1 2	M 1 2	H 1 3	M 1 3
Nivel de studii 2	H 2 1	M 2 1	H 2 2	M 2 2	H 2 3	M 2 3
Nivel de studii 3	H 3 1	M 3 1	H 3 2	M 3 2	H 3 3	M 3 3

Pe lângă aceste directive, PRESEEA a stabilit și alte aspecte metodologice. Între acestea, menționăm numărul de informatori care poate fi de 54 în cazul orașelor mici și 108 în cazul orașelor mari. În cazul nostru, am decis să lucrăm cu 54 informatori pentru fiecare oraș.

Deoarece culegerea datelor putea prezenta anumite dificultăți pentru fiecare grup care s-a unit la acest proiect panhispanic, cei care au pus bazele metodologice ale proiectului PRESEEA au stabilit, în afara directivelor metodologice deja menționate, ca durata anchetelor să fie de cel puțin 45 de minute.

Astfel, după ce PRESEEA a stabilit obiectivele sale principale, un aspect aparte de care s-a ocupat a fost realizarea unei anchete care să permită studiul anumitor variabile fonetico-fonologice, morfologico-sintactice și lexicale (exprimarea și poziția subiectului, folosirea pronumelor *tú/usted*, *nosotros/ustedes*, valori ale sistemului verbal etc.).

³ H este abrevierea de la *hombre* (bărbat), în timp ce M este abrevierea de la *mujer* (femeie).

Ancheta este structurată în funcție de anumite aspecte tematice: se începe prin a saluta informatorul, moment în care funcția lingvistică prinde contur și se continuă cu întrebări referitoare la vreme, orașul în care locuiește, familie, prieteni, obiceiuri, anecdote etc.

Deși aceste întrebări par a fi doar o simplă listă de conținuturi, toate sunt abordate cu un scop anume. De exemplu, întrebările despre familie, prieteni și obiceiuri au ca finalitate să îl facă pe informator să uite că este anchetat și să vorbească natural.

Aproape toate anchetele proiectului PRESEEA-Asturias s-au realizat având ca punct de plecare aceste aspecte tematice și directivele metodologice menționate.

Participarea Universității din Oviedo la acest proiect a avut o semnificație deosebită pentru sociolingvistica hispanică.

BIBLIOGRAFIE

- Andrés, Ramón d' (2002): «L'asturianu mínimu urbanu. Delles hipótesis», *Lletres Asturianas* 81, pp. 21-38
- Llera Ramo, Francisco José (2003): *II Estudio sociolingüístico de Asturias, 2002*, Uviéu, Academia de la Llingua Asturiana
- Llera Ramo, Francisco José, y Pablo San Martín Antuña (2005): *L'asturianu en Xixón. Primer encuesta sociolingüística municipal / El asturiano en Gijón. Primera encuesta sociolingüística municipal*, Mieres, Editora del Norte
- Martínez Álvarez, Josefina (1967): «Bable y Castellano en el Concejo de Oviedo», *Archivum* 17: 5-292
- Moreno Fernández, Francisco (1996): *Trabajos de sociolingüística hispánica*, Alcalá de Henares, Universidad de Alcalá.
- Muñiz Cachón, Carmen (2002-2003): «Rasgos fónicos del español hablado en Asturias», *Archivum* LII-LIII, pp. 323-349
- Rojo Sánchez, Guillermo (1981). «Conductas y actitudes lingüísticas en Galicia», *Revista española de lingüística*, vol. 11, 2, pp. 269-310
- Sánchez Álvarez, Mercedes (1979): «Consideraciones sobre el bable urbano. Notas para un estudio sociolingüístico», *Estudios y Trabajos del Seminariu de Llingua Asturiana*, Vol. II, Uviéu, Universidá d'Uviéu, pp. 259-268.
- Silva Corvalán, Carmen (1994): «Direcciones en los estudios sociolingüísticos de la lengua española», *Actas del Congreso de la Lengua Española, Sevilla, 1992*, Madrid, Instituto Cervantes, pp. 399-416